

Utdanning for vaksne

Årsrapport 2015

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Føreord

2015 har vore eit år prega av fornying og utvikling både i vidaregåande utdanning for vaksne og i fagskulen.

Bergen tekniske fagskole har fått tidsmessige lokale i Haugeveien 28, tidlegare sjømannsskule og sosialhøgskule. Eit nytt fagskulestyre skal losa fagskulen vidare i eit krevjande farvatn. Vaksenopplæringscenteret for studiespesialiserte fag på Bergen Katedralskole er på veg inn i renoverte lokale i tidlegare Bergen Handelsgym. Dette er første trinn i ein ny senterstruktur som samlar og styrker fagressursane i aktiviteten.

Opplæringstilboda er i utvikling. Den maritime fagskulen løfter fagtilbodet med nye simulatorar i toppklasse. Den tekniske fagskulen har lagt delar av fagtilbodet på nett og styrker dermed tilgangen til utdanninga. Vaksenopplæringa gjennomfører forsøk med nye vegar til fagbrev, der faktisk kompetanse, meir enn tradisjonell læretid, utløyser fagbrevet. Bodskapen om moglegheiter og tilbod når ut til hordalendingane gjennom eit utstrakt informasjonsarbeid på digitale og sosiale media og eit tett samarbeid med verksemdene i privat og offentleg sektor.

Arbeidet for vaksne i vidaregåande skule og for fagskule har gjeve fylkeskommunen resultat. Dei to skuleslaga la i 2015 ut meir enn 50 ulike fag. Hordaland er største fylket i landet både i talet på vaksne deltakarar i vidaregåande og i talet på studentar i den offentlege fagskulen.

Opplæring er samstundes eit dynamisk aktivitetsområde, der tilfredsstillande løysingar og driftsresultat går saman med nye krevjande utfordringar. Vaksenopplæringa har ein markant auke av vaksne minoritetsspråklege som etterspør vidaregåande utdanning. Mange av desse har svake kunnskaper i norsk. Språk og utdanning handlar også om integrasjon. Opplæringsavdelinga har alt eit omfattande norsktilbod til målgruppa, men må samstundes utvikla eit betre grenseesnitt med kommunane i arbeidet med introduksjonsprogram og grunnskuleopplæring. Medan teknisk og maritim fagskuleutdanning i Hordaland har svært god søknad, slit helsefagskulen med sviktande rekrutteringsgrunnlag. Dette gjer at det vert vanskeleg å drifta tilboda innanfor den økonomiske ramma til fagskulane. Fagskulestyret må dermed førebu større grep for å sikre ei berekraftig økonomi.

Opplæring av vaksne er eit område i rivande utvikling. Hordaland fylkeskommune må fortsatt vera i forkant i møte med nye utfordringar i opplæringa, - både som skuleeigar for å stimulera til utvikling for den einskilde, og som utviklingsaktør, der rett kompetanse er ein sentral drivar i arbeidet for regional utvikling.

Svein Heggheim
opplæringsdirektør

Per-Willy Mørk Karlsen
gruppeleiar vaksenopplæringa

INNHALD

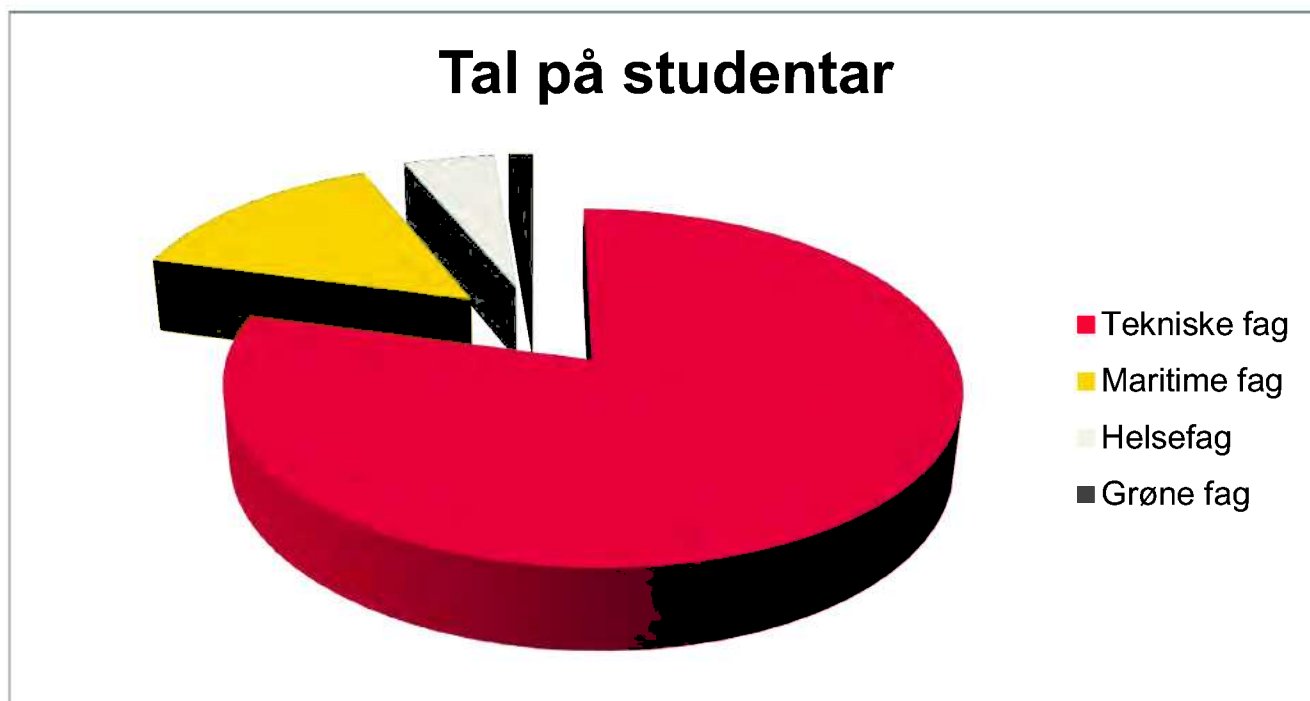
Føreord	1
Fagskolane i Hordaland	4
Vidaregåande utdanning for voksne	6
Eit fantastisk bygg for læring	8
Styrer skipa frå 6. etasje	10
Vaksenopplæringa på plass i estetisk bygg	12
Spennande satsing på ny vaksenmodell	14
Kva er fagskule?	16
Kva er vaksenopplæring?	18
Kontaktinformasjon	20

Fagskolane i Hordaland

Fagskolane i Hordaland har tre fagskular med tilbod innan helsefag, maritime fag, tekniske fag og grøne og marine fag, med til saman meir enn 20 ulike fordjupingar innan dei ulike fagområda. Hordaland fylkeskommune er skuleeigar, medan Hordaland fagskulestyre er øvste styringsorgan for Fagskolane i Hordaland.

Nøkkeltal 2015

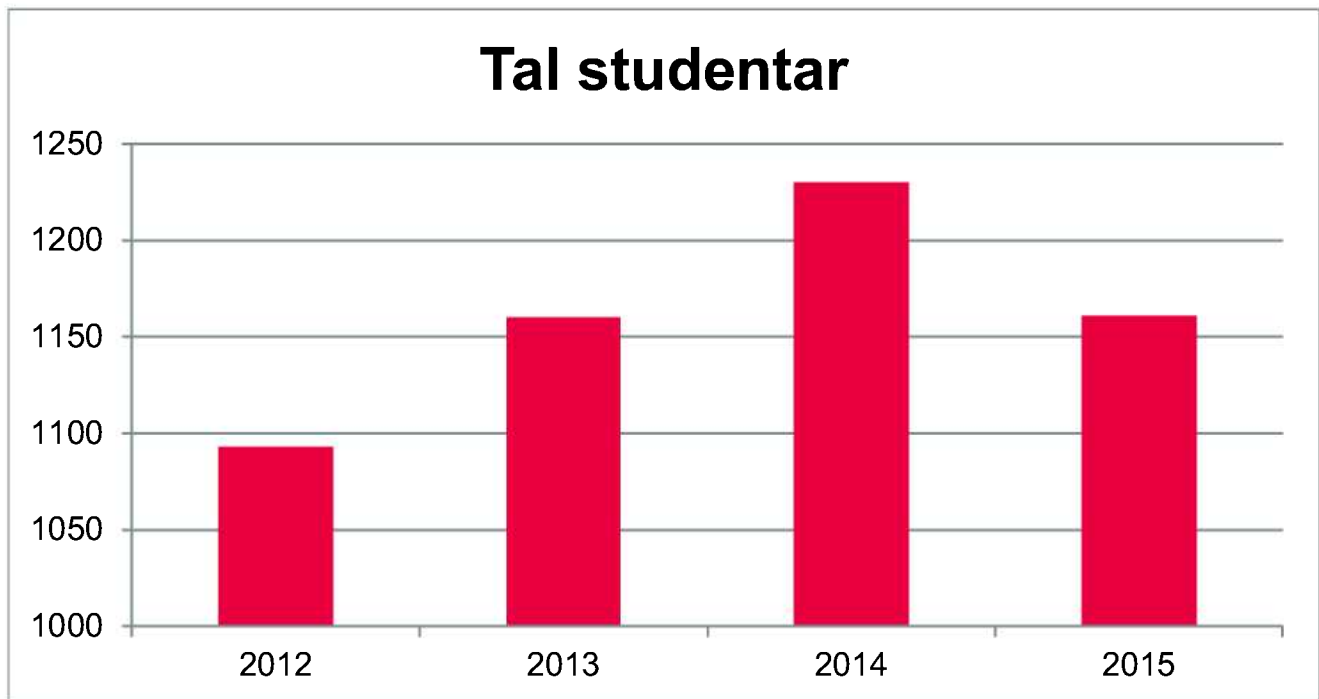
- 1161 studentar hausten 2015
- Nedgang i studenttalet på 6% frå hausten 2014
- Ca. 7 % kvinner ved tekniske og maritime fag
- Ca. 9 % menn ved helsefaga

Figur 1: Studenttal fordelt på fagområde per 1. oktober 2015.

Fordelinga mellom fagområda (figur 1) ved Fagskolane i Hordaland syner at dei tekniske faga er størst i Hordaland. Dei tekniske faga består av mellom anna bygg og anlegg, petroleumsteknikk, maskinteknikk og elektro. Dei maritime faga utgjør 15 % av studenttalet ved Fagskolane i Hordaland, medan helsefaga utgjør 5 %. Grøne fag utgjør berre 1 % av fordelinga (Arboristutdanninga er det einaste grønne faget).

Figur 2 på neste side syner at tala på studentar ved Fagskolane i Hordaland har auka frå 2012 til 2014, medan det starta opp om lag 70 færre studentar hausten 2015 enn hausten 2014 (nedgang på 6 %).

Figur 2: Tal på studentar frå 2012 til 2015 etter teljetidspunktet 1. oktober kvart år.

Nytt i 2015

Nytt fagskulestyre

Etter fylkestingsvalet hausten 2015 vart samansetjinga av Hordaland fagskulestyre endra. Roald Kvamme vart valt som ny styreleiar, medan Alexander Fosse Andersen vart valt til nestleiar. Sistnemnte var også medlem i styret i førre periode, saman med Aslaug Hellesøy. Rosalind Fosse og John Helge Gullaksen er nye medlemmer. Det er også ein studentrepresentant og ein tilsettere representant i fagskulestyret. Student Steffan Wetherell vart valt inn frå hausten 2015, medan Sjur Veim vart valt inn frå januar 2016, begge frå Bergen tekniske fagskole.

Flytting av tekniske fagskole

Hausten 2015 flytta Bergen tekniske fagskole frå Strandgaten til nye lokale ved "Gamle Sjømannsskolen" i Haugeveien på Nordnes. Dei gamle lokala i Strandgaten har lenge vore for små i høve til talet på studentar og tilsette som Bergen tekniske fagskole har. Dei nye lokala gjev studentane gode kvalitetar som store fine auditoria, fleire grupperom og stor flott kantine.

Ny bru-simulator

Vinteren 2015 fekk Bergen maritime fagskole ny fullskala bru-simulator. Dei maritime utdanningane er sertifikatsgjevande, og det er difor eit krav i høve til STCW-konvensjonen å ha simulatorutstyr til undervisninga.

Ny felles heimeside

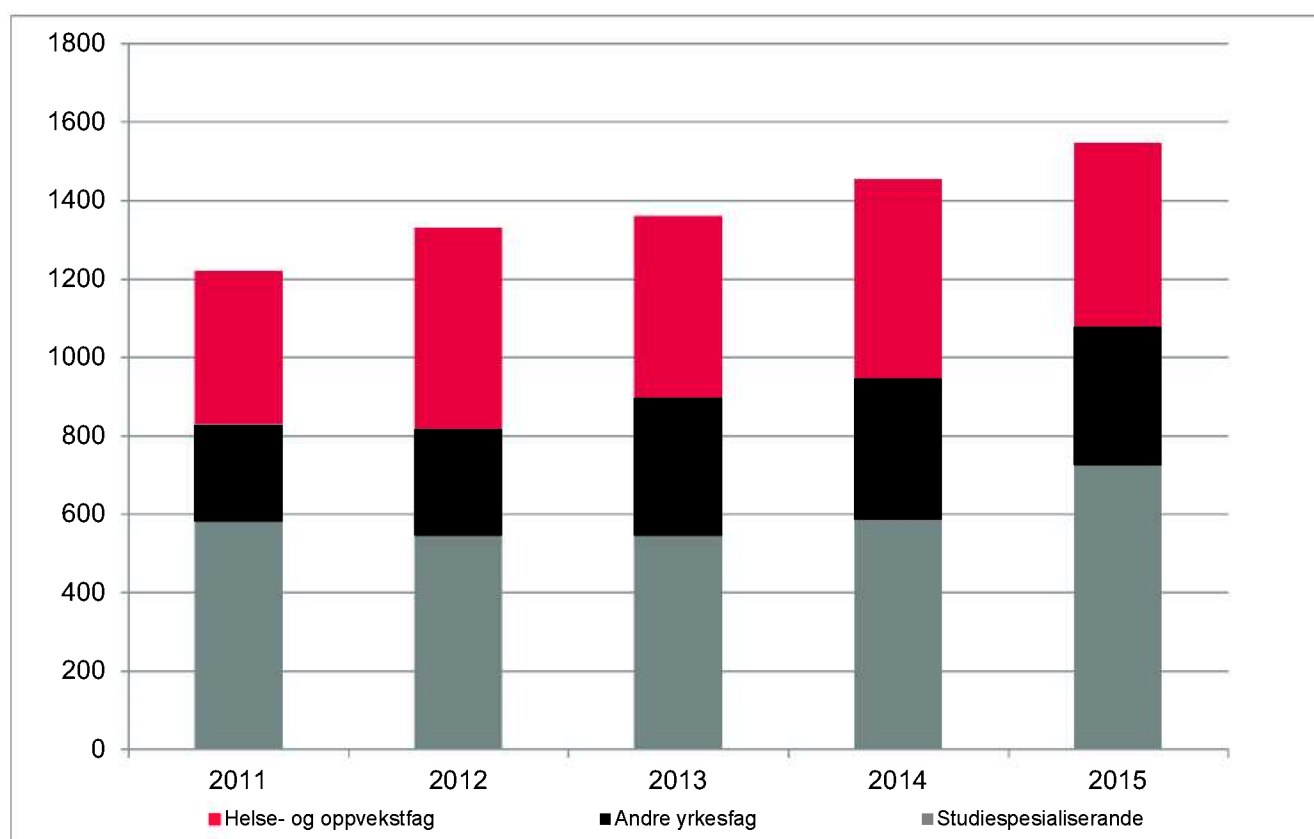
Vinteren 2015 lanserte dei tre fagskolane, Bergen tekniske fagskole, Hordaland helsefagskole og Bergen maritime fagskole, felles heimesider under Fagskolane i Hordaland. Heimesida er i same løysing som dei vidaregåande skulane nyttar, men med nokre tilpassingar. Sjå www.hordaland.no/fagskole.

Vidaregåande utdanning for vaksne

Vidaregåande opplæring for vaksne tilfører sårt tiltrengt kompetanse i dei ulike regionane i fylket. Tilbodet gjev også den einkilde vaksne høve til å fullføre vidaregåande utdanning og stå betre i arbeidsmarknaden.

Nøkkeltal for 2015

- 3049 kursplassar for vaksne totalt
- 1595 av desse var nye kursplassar, ei auke på 9,7% frå førre år
- 366 fekk opplæring gjennom ordninga full opplæring i bedrift
- Om lag 15 500 kontakta vaksenopplæringa, ein auke på 27 % frå året før

Figur 1: Tal på nye kursplassar dei fem siste åra.

Tala på nye kursplassar har auka med 27 prosentpoeng dei siste fem åra, frå 1221 nye kursplassar i 2011 til 1547 kursplassar i 2015. Særleg ser vi ei auke i minoritetsspråklege søkjarar med behov og rett til vidaregåande opplæring.

Stor fagbreidde

Nær halvparten av dei nye kursplassane i 2015 var innan studiespesialiserande fag. Innan yrkesfag vart det sett i gang kurs i 29 ulike programområde innan dei fleste utdanningsprogramma. For å auke breidda i fagtilbodet fekk vaksne i tillegg sjanse til å ta teoriutdanning i lag med lærlingar i 2015.

Vaksne rekrutterar mest til helsefaga

Meir enn halvparten av dei yrkesfaglege kursplassane finn vi innan helse- og oppvekstfaga, der vaksne òg utgjer langt den største gruppa som rekrutterer faglærte til desse faga.

Nytt i 2015

- Full opplæring innan elektrofaget
- Stor interesse for agronomstudiet
- VOPA-prosjekt innan akvakultur
- Nyoppussa senter (side 12)

Full opplæring i elektrikarfaget

Full opplæring i elektrikarfaget er retta mot søkjarar som ikkje har yrkeserfaring som fører fram til fagbrev. Det har vore stor søkning til faget som starta ved Årsstad vidaregåande skole hausten 2015. Utdanningsopplegget har tre dagar undervisning per veke i to år, og så to og eit halvt år læretid. Dette er eit tilbod som vi ser fleire vaksne ønskjer og som vil bli utvida i tida framover. Utdanninga har tradisjonelt vore tilpassa vaksne med erfaring frå eit yrke, medan full opplæring for vaksne utan yrkeserfaring har vore etterspurd i lang tid.

Aukande interesse for agronomstudiet

I ei tid der færre ungdomar vel ei utdanning innan landbruket, aukar interessa frå dei vaksne. Mange overtek garden i vaksen alder, men manglar utdanning på fagfeltet. Godt då at Hordaland fylkeskommune har starta opp agronomutdanning på Stend vgs med helgesamlingar og innleveringar på nett.

Det første kullet med nettstudentar starta i 2011. Den gongen var det omtrent ikkje fleire søkjarar enn det var plassar. Til årets førsteklasse var det meir enn 50 søkjarar. Hjeltnes vgs i Ulvik tilbyr gartnarutdanning, omtrent etter den same oppskrifta som på Stend.

Fagleg løft gjennom VOPA

Ved Aurdalslien bufelleskap har kvardagen blitt litt betre etter at fire medarbeidarar tok fagbrev som helsefagarbeidar i 2015. To nye starta på løpet fram mot fagbrev, alt innan VOPA.-prosjektet.

-Vi ønskjer tilsette med fagutdanning i bufellesskapet, difor krev vi at alle ufaglærte tek utdanning. Det er viktig at fleire deltek slik at personalgruppa får eit samla løft, seier dagleg leiar Thor Erik Nilsen (bilete).

Han får støtte av fagansvarleg Therese-Karin Markusen som meiner kompetanseløftet har heva den faglege kvaliteten og auka tryggleiken for bebuarane.

VOPA innan akvakultur

I 2015 gjekk startskuddet for eit prosjekt innan akvakultur med vidaregåande opplæring på arbeidsplassen (VOPA). Målgruppa er tilsette i havbruksnæringa med minst eitt års relevant praksis, fem års generell yrkeserfaring og minimum 50 prosent stilling. Ved oppstart blir søkjarane realkompetansevurdert og får ein personleg opplæringsplan som gjev grunnlaget for den einskilde si opplæring. Dei vil då veksla mellom teoriundervisning på skule og oppfølging av faglærer og instruktør på arbeidsplassen. Prosjektet gjev også etterutdanning til instruktørar for at heile fagområdet i verksemda skal få eit løft.

VOPA i helsefaga

Modellen er prøvd ut innan helse- og oppvekstfaga sidan 2012 som del av eit nasjonalt forsøksprosjekt på opplæringstilbod tilpassa vaksne. I 2015 var det 48 deltakarar som fullførte VOPA med fagbrev fordelt på helsearbeidarfaget (29) og barne- og ungdomsarbeidarfaget (18). I tillegg blei 23 deltakarar realkompetansevurdert og fekk opplæring i dei læreplanmåla der dei mangla kompetanse.

VOPA-deltakar Jørn Svanevik, Therese-Karin Markusen, helsefagarbeidar Svein Kåre Takle og dagleg leiar Thor Erik Nilsen.

Vidaregåande opplæring på arbeidsplassen (VOPA) kombinerar jobb og utdanning i nært samarbeid mellom arbeidstakar, arbeidsgjevar og lærestad. Deltakarane jobbar for å oppfylle kompetansemåla framfor å fylle eit fast krav om timetal for å få godkjent praksis.

Eit fantastisk bygg for læring

Det skulle jo egentleg berre mangle. At ikkje landets største tekniske fagskule kunne by studentane eit ekstraordinært flott skulebygg.

Haugeveien 28 er den nye og ærverdige adressa for nær 900 studentar på Bergen tekniske fagskole.

Torbjørn Tvedt har eit breitt smil om munnen, der han viser oss rundt frå etasje til etasje. I eit bygg der den eldste delen vart reist frå 1902 til 1904, og der Riksantikvaren har gjort kort prosess og totalfreda alle fasadar.

- Men inni er det jo som skapt for å driva læring. Dei siste leigetakarane før oss har bygd meir og meir kontorplassar. Kontor som vi effektivt har rive, og ført Haugeveien 28 attende til å bli eit skulebygg med flotte klasserom og sjelfulle lesesalar, fortel ein tydeleg stolt rektor.

Vart for lite

Enno er det mykje som står att. Men så har dei då også fått gjort ekstremt mykje på veldig kort tid. - I fjor på denne tida sat vi kring eit bord med eigedomsfolka frå fylket og diskuterte moglege løysingar. I august flytta vi inn med nærare 900 studentar. Her

snakkar ein verkeleg om at vegen har vorte til medan vi har gått, gliser Tvedt. Den saktegåande byråkratiske kverna som mange snakkar om, har han ikkje sett noko til.

Då sosialhøgskulen flytta ut for å bli ein del av det nye Høgskulesenteret på Kronstad og i Møllendalsveien, var det meininga at fagskulane Bergen tekniske og Bergen maritime skulle samlokaliseras i det som på folkemunne berre går under namnet "Gamle Sjømannskolen" på Nordnes. Men det tok ikkje lang tid før ein skjønna at lokala i Haugeveien 28 ikkje var store nok til formålet. Dermed vart heile planen lagt på is. Men for Tvedt opna det seg ein sjanse til å gå vidare på eiga hand.

Studentane arbeidar flittig i eitt av skulen sine flotte grupperom.

Ville opp i høgda

- Du kan vel seie at eg dreiv litt lobbyverksemd både mot egne tilsette, eige styre og fylkeskommunen. Det er ikkje til å underslå at vi ikkje nett hadde dei beste lokalitetane nede i Strandgaten 196. Drivkrafta for å kome opp i høgda - til eit ærverdig og stilfullt gammalt skulebygg - var som du skjønar stor. Og no er vi her. Blir ikkje så mykje betre enn dette.

Det er mest som ein ikkje heilt kan tru at alt har gått så greitt, når det trass alt er snakk om å flytta inn i eit bygg som er langt over hundre år gammalt. Har det ikkje vore utfordringar og problem av noko slag?

Ein herleg miks

- Sjølv sagt har ikkje alt vore like enkelt. Men alle involverte har vore ekstremt løysingsorienterte. Vi slit med eit dårleg ventilasjonsanlegg i andre etasje. Det skal vi ta til sommaren. Å kvitta seg med lettveggar for å opna opp bygget innvendig var enkelt. Elektro- og it-biten var nok hakket verre. Her måtte det rett og slett leggjast nye kablar, fortel Tvedt.

Dei tjukke murveggane gjer også at det trådlause nettverket måtte leggjast opp frå rom til rom. Men alt fungerer heilt optimalt.

- Vi har vore flinke med gjenbruk av utstyr frå dei gamle lokalitetane våre. Det ser du eit godt døme på

i auditoriet, seier Tvedt, før han opnar nok eit fantastisk rom, der den nye og den gamle tida er knytt saman som det mest naturlege i verda. Ingen tvil om at Haugeveien 28 har mange gode år att som ein framifrå læringsarena.

Tekst og foto: Vidar Alfarnes

Den gamle sjømannsskulen har sjølv sagt eige styrerom i toppetasjen.

Styrer skipa frå 6. etasje

Dei veit ikkje kva som ventar av bølger og trafikale utfordringar. Heller ikkje om det er den engelske kanalen, Singapore-stredet, Mongstad eller hamna i Rotterdam som dukkar opp på skjermene.

Ole Jørgen Nygård Pedersen på veg inn i hamneområdet i Bergen.

Velkomen til ei verd som er virtuell og levande på same tid. Og som gjev studentane solid fartstid som navigatørar. Sjølv om alt skjer frå toppetasjen på Bergen maritime fagskule. Geografisk plassert rett attmed travel bil-, buss- og bybanetraffikk. Men likevel så naturtru og autentisk, at ein aldri tenkjer anna enn at dette er havet. Og at det berre er du som kan få dette skipet til kai på skikkeleg vis.

Heilt identisk

I halvtanna år har Håkon Sunde (21) frå Bergen og Ole Jørgen Nygård Pedersen (22) frå Sotra vore studentar på nautikk-lina til Bergen maritime. Kvar einaste veke har dei vore minst ein tur i simulatoren. Og etter nyttår har det vore ekstra kjekt.

- Vi har nett fått på plass flunkande nytt utstyr. Heilt identisk med det som vi seinare kjem til å bruke i jobbane våre. Klart dette er gull verd for oss, seier dei to stødige karane.

Har vore ute i to år

Som til liks med klassekameratane alt har vore to år til sjøs. Håkon gjekk kadett-tida si om bord på ankerhandteringsfarty i reiarlaget Solstad, medan Ole Jørgen var innom fire ulike bøyelastarar i Tiki.

- Sjølv om tidene i offshore-næringa har endra seg til det verre etter at vi starta på skulen, både håpar og trur vi at det vil bli jobb til oss når vi går ut herifrå til sommaren.

Om alt det nye navigasjonsutstyret på skulen, er begge fulle av lovord.

- Du kan ikkje få det meir realistisk enn dette, slår studentane fast.

Lagar situasjonane

På eit rom rett attmed sit Per Aasmundseth. Han avgjer korleis skjermene til Håkon og Ole Jørgen skal sjå ut.

- Her kan eg leggje inn karta og farvatna eg ønskjer dei skal trene i. Eg kan med svært enkle grep lage dei bølgehøgdenene og skapa den sikten eg vil at

Med det nye utstyret på plass har ein i tillegg til dei fire bruene, også 14 individuelle arbeidsstasjonar knytt opp mot ein stor navigasjonssimulator.

studentane skal oppleve frå styrehuset. Herifrå styrer eg også kor mykje anna trafikk dei må ta omsyn til, fortel instruktøren. Som sjølv har solid fartstid både som ubåtkaptein og med ferjedrift til og frå Tysnes og Austevoll. Men dei siste åtte åra er det studentane på Bergen maritime fagskule som har fått gleden av å jobbe tett saman med den røynde sjømannen frå Østfold.

Simulator-instruktør Per Aasmundseth styrer vær, vind og destinasjonshamn frå sin eigen arbeidsstasjon.
- Veldig kjekt å få jobba med flotte folk og supermoderne utstyr.

Kan gå heile vegen

Han likar jobben veldig godt.

- Eg har stort sett berre med vaksne, flinke og motiverte studentar å gjera. At vi no kan tilby dei det aller beste av simulatorar for maritime operasjonar, gjer sjølvstøtt arbeidsdagen komplett. Og undervisinga både enklare og betre. Vi har no fire skipsbruer, ein stor navigasjonssimulator med 14 stasjonar, og eit rom der vi kan gjennomføre briefing og debriefing. I tillegg har vi fått betre funksjonalitet på utstyret. Til dømes har vi satellitt-kommunikasjon. Alt for at det skal bli så likt som mogleg den kvardagen som ventar desse potensielt framtidige kapteinane. Etter at dei er ferdige her hos oss, er det berre fartstid og ambisjonar som avgjer om dei får det heile og fulle ansvaret på verdshava, seier Aasmundseth.

Utstyret er levert av Kongsberg Maritime, og skulen har mest eit identisk simulatoropplegg for studentane som tek utdanninga si på Austevoll.

Tekst og foto: Vidar Alfarnes

Vaksenopplæringa på plass i estetisk bygg

Dei kunne vel knapt fått ein flottare julepresang. I desember 2015 var flyttelasset på plass, og på nyåret starta vaksenopplæringa på ny frisk i ærverdige og renoverte lokale til det som tidlegare var Bergen Handelsgymnasium.

– Har det ikkje vorte fint, meir stadfestar enn spør Ragnhild Aak Skajaa og Øyvind Eliassen, fotografert framfor det gamle og verneverdige inngangspartiet til Bergen Handelsgymnasium.

– Det skal bli godt å lande. Etter at vi har vore litt på vandring dei siste åra, ser alle fram til å få fast tilhaldsstad i Kalfarveien 2. Dette kjem til å gje oss eit løft, forsikrar avdelingsleiar Øyvind Eliassen.

Vi sit og pratar saman på det nye lunsjrommet for lærarar og administrasjon. Det er ljost og triveleg, og ikkje minst høgt under taket. Slik det gjerne er når sjølv huskroppen er 111 år gamal.

Eføyen forsvann

Ragnhild Aak Skajaa frå eigedomsavdelinga til Hordaland fylke er også innom. Slik ho har vore mange, mange gonger i 2015. I dag skal ho berre dobbeltsjekke om eit bilete passar inn der ho hadde planlagt. – Det ser bra ut. Då får vi ta det med til innramming, smiler ei som etter eige utsegn fekk rimeleg mykje

pepar frå «halve byen og heile Sandviken» då den vidgjetne eføyen vart fjerna langs veggane på det gamle stasbygget. No er det i staden kome gulmaling over heile fasaden.

– Eg trur det må vere det ein populært kallar skulegul. Fint har det iallfall vorte. Men om eføyen måtte vike, så har eg teke vare på ein del gamle antikvitatar som eg trur vil passe godt inn i den nye kvardagen. Vaksenelevane kjem iallfall til ein skule med sjel og historie i veggane, forsikrar prosjektleiaren frå eigedomsavdelinga.

Trongt frå oppstart

Overgangen frå 2015 til 2016 markerer også ei ny

4. januar var det på ny duka for undervising i skulen frå 1904. Denne gongen med vaksenelevar bak pultane.

organisering av vaksenopplæringa i fylket, med fem ulike senter i Hordaland. Dei som flyttar inn nedst i Kalfaret kjem frå eit opphald på Tanks, men utgjer Senter for vaksenopplæring ved Bergen Katedral-skole, der Bjørn Kristian Jæger er rektor.

– Vi har ansvar for studiespesialisierende fag for kommunane Bergen, Osterøy, Meland, Radøy, Lindås, Masfjorden, Austrheim, Fedje, Fusa, Modalen, Samnanger og Os. Med undervising både på dag- og kveldstid har vi plass til kring 500 elevar i dei nye og flotte lokala. Problemet er at vi truleg har trong for mest dobbelt så mange. Vaksenelevar har sterke rettar, og vi er nok avhengig av at fylkeskommunen rimeleg kjapt finn «satellitt-skular» som kan hjelpe oss, seier Jæger.

To gonger i året

Tidlegare har katedralskulen tatt inn vaksne elevar ein gong årleg. No blir det inntak i januar og august.

Øyvind Eliassen ser fram til skulestart på nyåret.

– Vaksenelevar er ei svært så ueinsarta gruppe.

Dei kjem til skulebenken med eit levd liv, på godt og vondt. Dei har ofte dårleg tid, og mykje dei skal rekke over. Men motivasjonen er alltid god, og eg både håpar og trur at dei vil finne rikeleg med både inspirasjon og arbeidsro i desse flotte lokala, seier avdelingsleiaren.

Tekst og foto: Vidar Alfarnes

Fem store vaksenopplæringscenter

5 større vaksenopplæringscenter skal erstatte dei 9 vaksenopplæringscentera som finst i dag i løpet av 2016. Meininga er å samle fagmiljøa for å utvikle betre tilbod for vaksne som treng vidaregåande opplæring. Dei nye vaksenopplæringscentera blir lagt til desse skulane:

- Bergen katedralskole
- Sotra vidaregåande skule
- Stord vidaregåande skule
- Voss vidaregåande skule
- Åsane vidaregåande skule

Spennande satsing på ny vaksenmodell

Det er mange voksne som aldri kjem i posisjon til ei utdanning dei svært gjerne kunne tenkt seg. Ofte har dei valt feil i ungdommen, eller så manglar dei tilstrekkeleg arbeidserfaring til å kunne ta fagbrev som praksiskandidatar. På Årstad får dei no ein ny sjanse.

Gjengen samla framfor båsane. Bak frå v, lærer Jan Rørbakken, Sherif Bucaj, Henok Ghebrelul Gherezgher, Edmond Bardhaj, Kamiran Naasan Naasan, Toni Marie Anderson og Muhamad Nasar. Framme frå v, Daniel Bokurezion Gebremaryam, Even Olsen, Tony Barbala Andreassen, Kristoffer Lines Halvari, Anday Berhe, Lloyd Gimena Jericho Principe og Svein Robin Ramsdal.

- Vi har fått løyve til å starte opp eit heilt nytt konsept innan elektro. Vaksenstudentane går først to år på skule. Sidan ventar to og eit halvt år i lære, nett slik vanlege elevar på yrkesskulane får sine fagbrev. Opplegget liknar nok likevel meir på eit høgskulestudium, røper Eva Stene Kolstad som leiar vaksenopplærings-senteret ved skulen.

- Elevane våre er voksne og særst motiverte og treng derfor ei struktur og ei tilpassa pedagogisk tilnærming på opplæringa.

I utgangspunktet var det lagt opp til tre undervisnings-dagar i veka. På grunn av ein litt sein start på skule-året, har studentane no berre ein fridag i veka. Utan at det på nokon måte går utover innsats og motivasjon. Her er det snarare mange som tykkjer dei har vore særst heldige. Ein av dei er Anday Berhe. Han kikkar på koblingsskjema saman med einaste

kvinnelege innslag i klassen, Toni Marie Anderson. Saman prøver dei etter beste evne å få teori omgjort til praksis. Anday jobbar konsentrert og effektivt. Med eit stort smil om munnen.

- Eg kjem som tre andre i klassen frå Eritrea. Har budd to og eit halvt år i Noreg. Først på eit mottak i Oslo, før turen gjekk via eit opphald i nord, til ei ny endeleg adresse i Bergen.

Godt liv i Bergen

- Her likar eg meg veldig bra. Har meldt meg inn i Røde Kors, og er med på mange kjekke arrangement. Vi hjelper eldre og uføre med julebord og 17. mai-feiring. Eg har også vore med på hytteturar, fortel ein som i tillegg har sikra seg jobb på Fantoft omsorgs-senter. Annakvar helg.

Anday Berhe har funne seg svært godt til rette i Bergen. 25-åringen frå Eritrea ser fram til eit vaksenliv som elektrikar i Noreg.

- Eg likar å jobbe med gamle, og i tillegg får eg god trening i å snakke norsk, forklarar den blide elektro-fag-studenten.

Kanskje betre skodd

Lærer Jan Rørbakken er på plass i verkstaden heile dagen. Han følgjer studentane frå litt avstand, der dei arbeidar med si fjerde lab-oppgåve. Mot slutten av dagen tek han ein runde i alle båsane og vurderer sluttresultatet.

- Eg er imponert over kva dei får til. Kjenner meg rimeleg trygg på at dei verksemdene som får folk frå denne gjengen som lærlingar, vil ha stor glede og nytte av dei. Med bakgrunn frå ulike land og kulturar, trur eg kanskje at vaksenstudentane våre vil passe ekstra godt inn i den nye, internasjonaliserte kvardagen, når dei er ferdig utdanna elektrikarar.

Kamiran Naasan Naasan er så glad for at Eva Stene Kolstad fiksa skuleplass til han.

Vaksenopplæringa er for dei som av ulike grunnar ikkje har lukkast i å få ein formell yrkeskompetanse. Vi ser folk som er motiverte for å ta ei vaksenutdanning, men som diverre ikkje får innpass med dei køyrereglane vi må halde oss til, seier Eva Stene Kolstad.

Som ein skjønar skulle fagleiaren på Årstad gjerne ha hjelpt fleire til ei meningsfull opplæring. Samstundes er ho særst glad for pilotprosjektet som skulen no tilbyr.

- Håpar du kjem attende og intervjuar meg om knappe fire år. Då skal eg fortelje deg korleis det er å vere ferdig utdanna elektrikar, smiler Anday Berhe.

Tekst & foto: Vidar Alfarnes

Kva er fagskule?

Student ved Bergen tekniske fagskule som arbeidar med 3-D printar.

Skuleslaget

Fagskule er yrkesretta utdanning på tertiært nivå som byggjer på fullført vidaregåande utdanning, eller realkompetansevurdering. Med yrkesretting meiner ein mellom anna at utdanningane skal vere retta mot konkrete kompetansebehov i arbeidslivet. Fagskulane skal ha eit nært samarbeid med relevant næringsliv, både i høve til utvikling av nye tilbod og vidareutvikling av eksisterande tilbod.

Det er totalt 100 fagskular i Norge, 44 offentlege og 56 private. Dei private fagskulane har større utval av utdanningar enn dei offentlege fagskulane. Dei offentlege fagskulane har tilbod som hovudsakleg er konsentrert innan *tekniske fag, helse- og sosialfag og samferdsels-, tryggleik- og servicefag*. Heile 86 prosent av dei offentlege fagskuleutdanningane er innanfor desse tre fagområda. Den tilsvarende andelen for dei private er 50 prosent. Innanfor *humanistiske og estetiske og økonomiske-administrative fag* er det private tilbodet dominerande. Dei to einaste fagskuletilboda innan pedagogiske fag er også private (Kjelde: Tilstandsrapport, Fagskoler 2014; Kunnskapsdepartementet).

Det er relativt stor variasjon i alder blant fagskulestudentane, halvparten er under 30 år og ein fjerdedel er over 36 år. Såleis kan ein sei at fagskuleutdanning både er attraktivt som fyrstegangsutdanning og som vidareutdanning seinare i livet (Kjelde: Tilstandsrapport, Fagskoler 2014; Kunnskapsdepartementet).

Fagskulelova

Fagskulane er underlagt fagskulelova og Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) er tilsynsorgan for fagskular og fagskuleutdanningar, slik som ved høgskular og universitet. I høve fagskulelova skal fagskulane ha eit styre som øvste styringsorgan.

Fylkeskommunane fekk forvaltningsansvar for fagskulesektoren i 2010, og fagskulelova seier at fylkeskommunane har ansvar for at det vert tilbydd relevant fagskuleutdanning i høve til lokalt, nasjonalt og regionalt kompetansebehov.

Fylkeskommunane har også ansvar for å gje tilskot til offentlege og private fagskular som søker om tilskot til utdanningar innan helse- og sosialfag. Dette er ei ordning som er etablert under Helsedirektoratet, medan fylkeskommunane har fått delegert tilskotsmynde.

Fagskule og eigarskap

12. desember 2014 leverte eit fagskuleutval leia av Jan Grund og sett ned av regjeringa, ein NOU om fagskulane, NOU 2014:14 Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg. I NOUen vart det fremja til saman 49 forslag til tiltak som rettar seg mot myndigheiter, fagskulane og næringslivet. Mellom anna fremja NOUen statleg eigarskap av fagskulane og endring i finansieringsmodellen for fagskulane. Hordaland fylkeskommune og dei fleste andre fylkeskommunar ønskjer å behalda eigarskapet til fagskulane. Dette mellom anna fordi skuleslaget er viktig for kompetansehevinga i regionen og vert sett i samanheng med regionalt utviklingsarbeid.

Fagskolane i Hordaland

Hordaland fylkeskommune sine tre fagskular er samla under eitt styre, og vert marknadsført som Fagskolane i Hordaland. Dei tre fagskulane er: Bergen maritime fagskole, Bergen tekniske fagskole og Hordaland helsefagskole. Fagskolane i Hordaland har tilbod innan helsefag, tekniske- og maritime fag, og leverar viktig kompetanseheving både regionalt og nasjonalt. Fagskuletilbodet er soleis sentralisert til tre einingar, men tilbodet er desentralisert. Fagskolane i Hordaland har studiestader fleire stader i fylket, til dømes på Voss, Stord, Austevoll og Hjeltnes.

Kva er vaksenopplæring?

Vaksne får opplæring i helsearbeidarfaget ved Sotra vidaregåande skule, avdeling Sund

Omgrepsavklaring

Vaksenopplæring er ikkje eit eintydig omgrep, og vert nytta i ulike samanhengar som til dømes om opplæring i utdanningssystemet, i arbeidslivet, i studieforbund og i det sivile samfunnet sine mange ulike typar lag og organisasjonar. I tillegg vert omgrepet nytta om opplæring i både grunn- og vidaregåande skule. I denne samanhengen betyr vaksenopplæring vidaregåande opplæring for vaksne som fører til fagbrev, yrkes- eller studiekompetanse og er regulert av Opplæringslova kapittel 4-A.

Omfang

Om lag 22 000 vaksne deltek årleg i vidaregåande opplæring nasjonalt (VOX 2015) På landsbasis tilsvorar dette 11 prosent av alle som får vidaregåande opplæring. Hordaland er det fylket med flest vaksne i vidaregåande opplæring. Nasjonalt var utdanningsretterspurnaden fordelt med 19% studieførebuande fag, 34% innan helse- og oppvekstfag, samt 47% andre yrkesfag. I Hordaland er tala for 2015 høvesvis 47% studieførebuande, 30% innan helse- og oppvekstfag, samt 23% andre yrkesfag.

Behov

Tal frå SSB i 2014 syner at det nasjonalt er over 430 000 nordmenn i alderen 20-49 år som berre har grunnskule som høgaste utdanning. Tala for Horda-

land er i underkant av 39 000. Berekingar frå SSB syner at Noreg i 2030 vil mangla 171 000 med kompetanse på vidaregåande nivå i arbeidslivet¹. Eksempelvis vil det i 2030 mangla 40 000 helsefagarbeidarar. Dette faget har låg rekruttering og fullføring blant dei unge, medan det er eit av dei største faga innan vaksenopplæringa. I rapporten Helsefagarbeidarutdanning for vaksne (2010) skriv Håkon Høst at med dagens fråfall og ungdomsrekruttering, må heile 85-90 % av rekrutteringa skje via vaksne for å nå dagens rekrutteringsmål.

Historikk

Innføringa av vaksne sin rett til vidaregåande opplæring vart føreslege i St.meld. nr. 42 (1997-98) Kompetansereforma, og innebar ei styrking av tilbodet til vaksne i vidaregåande opplæring. Bakgrunnen for reforma var blant anna høg arbeidsløyse, mange vaksne med manglande formell utdanning, samt eit auka krav om dokumentert utdanning for å koma inn på arbeidsmarknaden.

Reforma innebar for det fyrste at vaksne fikk ein eigen sjølvstendig rett til vidaregåande opplæring, vaksenretten. For det andre innebar reforma innføring av realkompetansevurdering som ei fast ordning i

1 http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/_attachment/200990?_ts=14909943420

fylkeskommunane. Og for det tredje vart det opna opp for meir fleksible opplæringsmodellar enn tidlegare. Desse ville kunne erstatte meir standardiserte opplæringsløp, noko som i sin tur kunne føre til at utdanningstida vart forkorta (Haust 2009).

Vaksenretten

Rett til vidaregåande opplæring for vaksne vart innført i 2000 og er ein individuell rett som er heimla i opplæringslova § 4A-3. Rett til vidaregåande opplæring for vaksne. Vaksenretten gjeld for dei som har fullført grunnskulen (eller tilsvarande), ikkje har fullført vidaregåande skule tidlegare og er minst 25 år det året ein søkjer. I tillegg gjeld retten i det fylket ein er folkeregistrert, samt at ein må ha opphaldsløyve i landet. Fylkeskommunen er også pliktig til å gje tilbod om vidaregåande utdanning til vaksne utan rett, utan at lovverket spesifiserer storleiken på dette tilbodet. Hordaland fylkeskommune gjev årleg vaksenopplæringstilbod til om lag 30 % utan rett.

Organisering

Dei aller fleste fylkeskommunane organiserer opplæringa i tilknytning til sine eigne vidaregåande skular. Hordaland fylkeskommune har bygd opp vaksenopplæringssenter på sentrale skular i fylket for å styrkja og byggja opp fagmiljøa og den vaksen-pedagogiske kompetansen for eigne tilsette og soleis nytta allereie eksisterande ressursar.

Undervisning

Undervisninga er komprimert og byggjer på det den vaksne kan frå før. Dei vaksne har ulik bakgrunn, så undervisninga varierer frå 1-3 dagar i veka, helgesamlingar, opplæring i bedrift, samt kortare eksamensretta undervisning. I den seinare tid er det stadig fleire søkjarar utan relevant arbeidserfaring, og fylkeskommunen utvidar difor stadig undervisningsportefølja slik at ein kan få undervisning i heile skuleløpet.

Framover

Behovet for at fleire vaksne skal gjennomføra vidaregåande utdanning er aukande. Endringane i arbeidsmarknaden, til dømes i dei offshore-relaterte bransjane, vil også medføre at fleire ønskjer å fullføre utdanninga, eller har ønskje om ei annan utdanning. Auka tal på asylsøkjjarar til landet vil også påverke vaksenopplæringstilbodet.

Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Barne,- likestillings,- og inkluderingsdepartementet jobbar no med stortingsmeldinga Livslang læring og utenforskap der eitt av måla er å setje fokus på vaksne si læring og ei felles innsats for auka kompetanse. Eitt av punkta i denne stortingsmeldinga vil vere å tette gapet mellom ungdomsretten og vaksenretten, noko som betyr at ein ikkje må vente til ein er 25 år før ein får vaksenrett. Dette vil kunne bety at målgruppa for vaksenopplæringa vil verte større og ha andre ønskjer og føreseiingar enn tidlegare.

Kontaktinformasjon

Senter for voksenopplæring

Bergen katedralskole tlf. 57 30 67 00

Knarvik vidaregåande skule tlf. 56 35 54 00

Kvinnherad vidaregåande skule tlf. 53 47 57 00

Lønborg videregående skole tlf. 55 25 49 00

Odda vidaregåande skule tlf. 53 64 96 00

Stord vidaregåande skule tlf. 53 45 20 00

Voss vidaregåande skule tlf. 56 53 22 00

Årstad videregående skole tlf. 57 30 60 00

Åsane videregående skole tlf. 55 95 69 00

Fagskolane i Hordaland

Bergen maritime fagskole tlf. 55 33 75 00

Bergen tekniske fagskole tlf. 57 30 70 00

Hordaland helsefagskole tlf. 56 58 09 00

Voksenopplæringsgruppa på fylkesbygget

Fagskuleutdanning tlf. 55 23 92 30

Voksenopplæring tlf. 55 23 92 30

Opplæring innan kriminalomsorga tlf. 55 23 90 71

Teoriopplæring for lærlingar tlf. 55 23 92 30

Nettsider

Voksenopplæringa: www.hordaland.no/vo

Fagskulen: www.hordaland.no/fagskole

Facebook

Voksenopplæringa: www.facebook.com/voksenopplaering

Fagskulen: <https://www.facebook.com/fagskole>

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur.

Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.

**HORDALAND
FYLKESKOMMUNE**

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen

Telefon: 55 23 90 00
e-post: hfk@hfk.no

www.hordaland.no

Februar 2016. Opplæringsavdelinga.